TRANSILVANI'A.

Fói'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentulu se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitetulu asociatiunei in Sibiiu séu prin posta séu prin dd. colectori.

Nr. 8. **Brasiovu 1. Aprile 1868.** **Anulu I.**

Dr. Vasilie Popu.

(Fine.)

Spre a pricepe mai bine activitatea lui dr. Vas. Popu pe campulu literaturei nóstre dela a. 1838 inainte, cum si unele espectoratiuni ale sale cu respectu la literatii si literatorii nostrii din tierile vecine, trebue se rearuncamu ochii preste cativa ani ce trecusera.

In a. 1828 adica tocma sub timpulu invasiunei principelui Wittgenstein cu armat'a rusésca se nascú in Bucuresci „Curierulu romanescu" sub redactiunea lui Ioanu Eliadu, éra in Iasi „Albin'a romanésca" sub alui Georgie Asachi. Pre catu timpu gubernementulu civile alu Principateloru romanesci dupa delaturarea Domniloru se aflá in manile cumplitului generalu rusescu Gealtukin, tinereloru foi romanesci le mergea intocma cá si patriei loru, adica cá vai de ele. Dupa mórtea misteriósa alui Gealtukin urmà comitele Kisseleff cá comisariu plenipotente imperatescu, carele fia fostu din o firésca blandetia, séu din o simpathia catra poporulu romanescu, séu din calculu bine precugetatu, séu ca dóra si instructiunile sale sunasera altmintrea, séu din tóte acestea cause precum credu unii, destulu ca s'a purtatu catu se póte de omenesce catra acelea tieri multu impilate si ingenunchiate, prin urmare mai alesu dupa incheierea pacei de Adrianopole in 1829 literatur'a romanésca inca incepú a face pasi, la carii mai nainte abia ar fi cugetatu cineva. Din a. 1834, in carele tronurile romanesci fusera ocupate unulu de Alecsandru Dim. Gic'a, éra altulu de

Michailu Sturza, pana in a. 1838 ómenii in tierile romanesci ducea o viéti'a aprópe idilica, séu déca mai vreti, o viétia pe care Schiller o numesce Schlaraffenleben. Patri'a curatîta de turci, baionetele rusesci departate, linistea publica restaurata pe deplinu, abundantia in tóte, scóle, teatru si dóua trei foi periodice ocupandu pe literatii cati s'au stracuratu in sinulu natiunei p'intre iatagane si baionete straine, mici intrige de inaintari in posturi si altele mai mici de „amuru," care dá materia poetiloru si poetastriloru de a'si petrece dilele versificandu, — éca in scurtu viéti'a moldavo-romanésca dintre anii 1834 si 38.

Despre tóte acestea romanii austriaci nu sciá nimicu, nu aflá nimicu. Pana si cartile de rugatiune tiparite a patr'a óra, duse de aici incolo, era strinsu oprite a se readuce fara concesiunea guberniului din Clusiu, unde trebuea se se censureze tóte cartile romanesci, iliricesci si jidovesci. Brasiovulu si Sibiiulu facea si in acestu punctu óresicare esceptiune, pentruca anume in Brasiovu se citea pe atunci dóua ecsemplaria din „Curieru," care inse venia cu post'a, sigilate cá epistole si platite fiacare Nr. cate 15 cr. m. conv. (cam 26 cr. v. a.), se mai citea alte vreo trei, cum si Curierulu de ambe secsele si cate o carticica aduse tóte pe vam'a cucului, cum dîcemu noi pe aici, ér'a dela Iasi venea unu ecsemplariu din Albina in cate 8—9 di: optu nóua luni prin Seretu la Clusiu, unde zacea la censura dupa impregiurari cate siepte optu luni, pana ce mai tardiu luaramu alte mesuri, care pe atunci trecea de fórte geniali, in catu primeamu si „Albin'a" in cate 3—4 septemani odata. La Blasiu inca incepuse pare-mi-se pela 1834 a se stracura unu singuru ecsemplariu din Curierulu romanescu, éra mai tardíu unulu din Curierulu de ambe secse si cate o carticica cá Anet'a si Luben, Vicleniile lui Scapin trad. dela Molière s. a. Mai departe in tiéra nu sciu se fia strabatutu pana la 1838 vreo fóia periodica din Principate.

Din acestea se pricepe, ca dr. Popu din cum s'a mutatu dela Brasiovu mai anteiu la Fagarasiu cá fisicu, apoi in aceeasi calitate la Zlatn'a, trebuea se remana cu totulu isolatu de orice comunicatiune literaria cu amicii si cunoscutii sei din Bucuresci si Iasi. Corespundinti'a epistolaria inca era fórte ingreunata. Noi aici primeamu scrisori dela Bucuresci pe calea Turnu-rosiu in cate siese dile, éra dela Iasi numai prin Bucovin'a in 12 dile odata. Alte lucruri ne venea prin asia numitii carausi prahovani la cate 1—2 luni.

In mijloculu acestei vietiuiri pre catu paciuite, pe atata

isolate, inse pline de aspiratiuni pentru cultura, consululu rusescu Rückmann pica cá o bomba cu protestulu seu ridicatu asupra camerei din Bucuresci. Asia in a. 1838 ecsistenti'a nationala a poporului romanescu se pune din nou in cestiune. (Vedi istori'a acelui timpu.) Curierulu si tóte productele literarie din Bucuresci se smulgu de sub censur'a romanésca si se supunu la cea mai rigurósa censura rusésca. Iancu Campinénu boieriu fruntasiu, unulu din cei mai generosi Mecenati ai literaturei si ai teatrului natiunalu fu ecsilatu, éra veneratorii lui amerintiati cu asemenea sórte. Scurta bucuria pentru progresulu si prosperitatea ce incepuse a suride romaniloru. Acum inse sciri de natur'a acestora incepusera a strabate si incóce prin mijlocirea Gazetei si a Foiei. Cu referintia la unulu din acelea evenimente scrie dr. Popu in 28. Iuliu 1838:

„Pentru celea ce se intempla incóce si incolo peste munti, nu multu imi pasa, numai noi de amu putea da inainte in literatur'a noastra. Pe cei dincolo nu'i plangu, pentruca aceia au mii de moduri. De Maiorescu me bucuru ca nu i s'au intemplatu vreo neplacere."

In 28. Aug. si in 19. Oct. aceluiasi anu dr. Popu provóca pe redactiune, cá orice critice ar veni in cestiunea ortografiei cu litere latinesci, éra anume in contra proiectului seu de ortografia, fia acelea inca pe atata de aspre si necrutiatóre pre catu fusese un'a din cele publicate pana atunci, se le tiparésca nesmintitu, pentrucá se se dea ocasiune de ajunsu la imprumutarea opiniuniloru si agerirea spiritului.

Éca odata barbatu inzestratu cu spiritulu tolerantiei! — „Gazet'a si deosebitu Fói'a trebue se fia avutu unu fatum, pre cum am vediutu din ruperea unei scrieri. Te rogu, baga sama, scii ca acestea au multi pismasi. Baga sama cá se nu se impedece acum la inceputu." (Scrisórea din 30. Nov. 1838).

Ce instinctu! Intru adeveru si intemplase o mica re'ncontra cu gubernulu lui Alecsandru D. Gic'a si altele cu censur'a.

In var'a anului 1839 trimisesem lui dr. Popu unele producte literarie din Bucuresci, intre care si reflecsiunile ortografice ale dlui Eliadu, la care 'mi respunde din 1. Augustu:

„Pentru reflecsiile dlui Eliadu iti fórte multiamescu, numai imi pare reu ca nu sunt intregi*), póte fi ceva maî bunu si mai cu cuventu, de catu care mi le ai trimisu. — Dumnea-

*) Trimiteam precum si primeam, ca dómne greu era a trage carti de dincolo.

lui e gramaticu din vremea nóstra, despre carii prea frumosu scrie vestitulu acela filologu Io Iahn in praefat. in gramaticam arabicam: Medio tempore maxima facta est mutatio in grammaticis, qui semper et ubique ad id sunt nimium proclives, ut cum lingvae analogiam perdiscere et regulas ex ejus usu eruere deberent, ipsi se contra pro legum latoribus venditent praescribantque, quomodo quod tenendum sit . . .

„Langa tóte acestea bucurosu asi vedea si disertati'a dlui despre iu si or."

„In Fói'a literaria Nr. 28 am cetitu unn articulu: Literatur'a romanésca. Ex ungve leonem. Pecatu de acestu barbatu ca e asia cuprinsu si nu póte sta si a se jarfi literaturei nationale.*) — Fii silitoriu, cá disertati'a dlui Maiorescu se ésa la lumina. Io socotescu ca criticastrii nostrii nu voru indrasní asia lesne a prinde condeiulu asupra acei'a si ca filologii nostrii voru avea ce se invetie din ea."

Dara dn. dr. Vasiciu inca s'au lasatu de a ne mai impartasi cate ceva.**)

„In cateva dile plecu la Rodn'a. Cu trecerea mea prin Nasaudu voiu se cercu ceva si despre biografi'a repausatului Fabianu. Io am multe care se tînu de biografi'a acestui barbatu nemuritoriu."

Candu citesci scrisori de acestea de ale lui dr. Popu, iti vine cá si cum omulu s'ar fi aflatu in acelea timpuri pe unu campu de lupta, alergandu dela unulu la altulu spre a indemna si incuragia pre toti si pre fiacare in parte. Atatu de multu pasase acelui barbatu de luminarea si de progresulu natiunei sale.

De ací incolo pana la scrisórea din 6. Oct. 1840 imi perira tóte epistolele lui dr. Popu si de acolo érasi pana la cea din $^{17}/_{5}$. Ianuariu 1842 le inghití an. 1848. In ambele acelea se ocupa mai virtosu cu o scriere latinésca a lui V. Fabianu titulata Allusio, carea spre mare disgustu alu lui Popu nicidecum nu se putea tiparí.

In 24. Ianuariu 1842 dr. Popu scriindu'mi si despre mórtea canonicului Isidoru Alpini me indémna cá scriindu'i póte unu necrologu se dicu asia: „Ar fi lucru de doritu, cá preasanti'a sa D. Episcopu si cinstitulu Capitulu, langa carii sta alegerea, se aléga la acésta statie cu venituri asia frumóse si

*) Acelasi a statu si s'a jertfitu, mai sta inca si se jertfesce.

**) Pe atunci dr. Vasiciu se aflá in mare doliu.

odichnita unu barbatu din aceia, carii se indeletnicescu in sciintie si literatur'a nationala, de care atat'a trebuintia are nati'a etc.“

Lui dr. Popu nu'i placea ómenii carii iubescu prea multu comoditatea; elu pretindea cá fiacare se faca se derége cate ceva. —

Eu nu sciu déca altii voru fi mai avendu dela dr. Popu corespundentie de valóre literaria; ale mele se incheie cu cea citata mai in urma. Din parte'mi mai lipsesce cá se adaogu aici unele date, pe care déca asi fi avutu a compune o biografia inadinsu, trebuea se le asiediu tocma in fruntea acestei schitie biografice.

Dupa impartasirile pe care au avutu bunatate a'mi face preacuviosiile sale ddnii Vas. Ratiu canonicu prepositu, octogenariu, Grigorie Mihali canonicu si fostu protopopu in Zlatn'a, dn. Manfi, carele inca mersese in tineretiele sale la Moldov'a cu Popu, cu Fabianu, Costa s. a., dr. V. Popu s'a nascutu la an. 1787 lun'a Martiu in comun'a Timitelnicu pe Campia. Elu invetiase mai multu in Clusiu, éra in a. 1811 a mersu la Vien'a, unde in anii urmatori a depusu doctoratulu din filosofia si medicina. In care anu se va fi re'ntorsu Popu in patri'a sa, nu am pututu afla pana acum dela nimeni. Din o epistola latinésca a lui Petru Maioru de dato Budae 9. Augusti 1815 pastrata in originalu aflamu atata, ca Popu in anulu congresului, alu sacrei aliantie si alu fómetei petrecea totu la Vien'a. In care anu a venitu dr. Popu la Brasiovu, érasi nu'mi sciura spune nici chiaru betranii de aici, pentru ca au uitatu.

Purcederea lui Popu la Moldov'a se intemplà in Noembre 1820 dela Brasiovu, de unde manecandu impreuna cu dlu Manfi, de lasat'a secului au ajunsu la Oituzu. Dupa proruperea revolutiunei sub Ipsilanti in 1821 se sparse si scól'a din Iasi, carea nu sciu pentru ce, se numea academia. Dupa absentia cam de unu anu se re'ntórsera ambii la Brasiovu, de unde Manfi purcese la Blasiu, éra dr. Popu remase aici cu scopu de a ecsercita pracs'a de medicu.

Pre catu timpu Brasiovulu si satele invecinate era pline de boieri si negutiatori fugari, adica pana la venirea lui Grigorie Gica in Bucuresci cá Domnu romanu, subsistenti'a lui Popu a fostu buna destulu, dupa aceea inse veniturile sale au scadiutu in mesura, incatu pela 1829 se vediù constrinsu a cere mai anteiu postulu de fisicu in Fagarasiu, de unde preste putînu i se conferi fisicatulu dela Zlatn'a, unde a repausatu in Martiu

1843 jalitu nu numai de famili'a sa, ci de natiunea intréga. In dîlele in care se aflá Popu pe patulu durerilor, comunele romanesci din acelu tînutu trimitea la Zlatn'a ómeni insarcinati inadinsu, pentru cá se le aduca scire despre starea binefacatoriului loru; piati'a din fati'a locuintiei lui totudeaun'a era plina de ómeni; éra in momentele candu aflara ca mediculu loru si-a datu sufletulu, unu plansetu comunu prorupse intre dinsii. Elu se mutà dela noi in regiunile unde Ludovic'a fiia sa mai mare ii pregatise calea inca dela 1839 si unde la anulu ii urmà adou'a fiica Catarin'a, care muri de inima rupta, pentru ca se vediù orfana si data la Brasiovu in grij'a unui unchiu cumplitu. . . .

Veduv'a — adóu'a socia — alui dr. Popu nascuta Wagner, remase cu o fiica si unu fiiu, Ladislau, carele fanatisatu de cei ce l'au crescutu dupa mórtea tata-seu, s'a datu la Kossuthiani si in 1849 a picatu langa Aradu. Fiia sa Francisc'a s'a maritatu mai tardíu dupa unu advocatu din Tirolu.

Dr. Vas. Popu era omu cum dicemu noi romanii, personatu, aratatosu si prea seriosu, totu odata modelu de blandetie. Eu l'am vediutu mai pre urma in var'a din an. 1842, candu dela apele minerali din Secuime a trecutu pe la Brasiovu. Atunci mi s'a parutu ca bunulu barbatu suferea de órecare defectu organicu, pentruca vorbea mai incetu cá altadata si ostenea curendu.

Eu am uitatu se intrebu pe dn. Cipariu, déca cu alte colectiuni de manuscripte in a. 1849 s'au perdutu si cele remase dela dr. Popu si anume Eclogele lui Virgiliu traduse in romanesce si colectiunea de documente istorice, séu ca au scapatu cate ceva din ele. Fia acésta cum va fi, spiritulu lui Popu nù a disparutu dintre noi, ci elu plana si astadi pe deasupra nóstra impreuna cu ale celorulalti antecesori ai nostrii, carii ne lasara cu limba de mórte cá clironomia amórea si devotamentulu pentru natiune, limba, patria, cultura, virtute civila, morala si relegiositate, constantia si perseverantia p'intre tóte prefacerile secoliloru. Dr. Popu a vediutu cu ochii sei catastrofe cumplite cà cele din anii 1809, 1813, 1814 si 1815, cá cele din 1821 si 1830, elu avuse atatea ocasiunei de a vedé si audi in centrulu imperiului austriacu, cum popórale lipsite de literatura si cultura sunt considerate si tractate cá totu atatea zeruri, éra esperientiele triste pe care le facusera antecesorii sei dela carii invetiase si elu a fi si a remané romanu,

ilu mai invetiara si cum se se scia moderа si se nu incerce nici unu salto mortale.

In dio'a de trei Santi, 1868. G. Baritiu.

Convorbiri literarie.

In Nr. 5 alu Transilvaniei ne ocuparamu pe scurtu numai cu cele coprinse in Nr. 22 alu Convorbiriloru literarie dela Iasi, din causa ca alti Nri din a. c. inca nu ne venisera. Dintre toti articolii adusi de aceeasi, luarea aminte ni se pironi indata asupra criticei dlui Titu Maiorescu titulate: Dreptulu publicu alu Romaniloru si scól'a lui Barnutiu, éra dupace o citiramu cu tóta seriositatea ce merita, trebuiramu se cunóscemu, ca in casulu de fatia nu póte fi vorb'a de o critica scientifica, din categori'a acelora, de care aru avea a se interesa numai carturarii cei mai mari ai natiunei, ale caroru dispute nu potu fi intielese de catra publiculu celu amestecatu. Statulu cestiunei este urmatoriulu:

Dela repaus. profesoriu Simeonu Barnutiu au remasu mai multe manuscripte, precum se scie si de airea. Dintre acelea Dreptulu publicu alu Romaniloru I. Volumu in 8⁰ pe 472 pagine si alte XXXVI prefatia si notitia biografica esí in Iasi 1867 cu tipariulu Tribunei romane.

La noi opurile scientifice se ivescu relative prea raru, prin urmare criticele scientifice sunt si mai rari; de aceea voindu a compara critic'a dlui T. Maiorescu cu altele de natur'a acesteia vomu lua unu periodu de ¼ de secolu, pentru cá se'i cautamu o parechia in aprigimea, cu care intrece critic'a de fatia pe tóte celelalte, chiaru si pre cea lunga ce s'a vediutu in Sionulu romanescu asupr'a unui altu opu scientificu.

T. Maiorescu afla in opulu susu citatu alu lui S. Barnutiu, ca acesta combate monarchi'a constitutionala, ca vrea se introduca republic'a, se gonésca pe Domnulu strainu si pe toti strainii, se gonésca si religiunea crestina si se impartia proprietatea de pamentu intre toti cetatienii. Mai incolo criticulu descopere, ca in acelasi opu ar domni o mare confusiune de idei, care ar produce obscuritate si in capulu studentiloru, pentruca ar fi plinu de citatiuni si istorice si juridice, séu false, séu fórte reu aplicate, de unde apoi s'aru trage atatea deductiuni periculóse ale lui Barnutiu. Éca ce dîce criticulu la pag. 291:

„Si apoi se cere dela bietii studenti se intieléga asemenea confusiuni, pe care póte profesorulu insusi nu lea intielesu?“

In fine:

„Revenindu acum dela acésta espunere prea intinsa a legislatiunei Romane la critic'a ce ne ocupa, credemu a fi doveditu lectoriloru nepartinitori ca, admitendu chiaru puntulu de vedere alu dlui Barnutiu, adeca dreptulu Romanu, totusi sistemulu dsale nu este decatu o tiesetura de confusiuni chronologice, séu unu sistemu de anachronisme.“

In Nr. 24 alu Convorbiriloru la pag. 339 dn. Maiorescu dîce:

„Ne oprimu aci si ne grabimu a terminá infine acésta prea lunga critica.“

„Penibila trebue sa fi fostu impresiunea ei asupra lectoriloru, inse penîbila a fostu si pentru noi lectur'a cartii Dlui Barnutiu si sarcin'a de a o urmari in tóte sinuositatile ei.“

„Numele acestui barbatu si meritele necontestate ce si le-a dobanditu in anii 1848 si 1849 pentru romanii transilvani sub imprejurarile cele mai grele, ne-au impusu datori'a a tiené sama si de lucrarea sa scientifica, si nu este a nóstra vin'a, daca singurulu tributu ce amu pututu aduce reputatiunii sale, a fostu numai silinti'a si atentiunea incordata, cu care i-am cetitu cartea.“

„Mai departe nu erá in stare si nu erá in dreptu a merge respectulu nostru pentru Barnutiu. O reputatiune castigata in luptele din Transilvani'a dela 1848 si 49 nu puté sa prefaca erórea in adeveru, fanatismulu in umanitate, despotismulu in scóla liberala. Si daca Simeonu Barnutiu s'a alunecatu pe acésta cale falsa, tocmai numele lui ne-a provocatu a-lu combate si a-i respinge erórea, pentrucá nu sub bandiera acestui nume cunoscutu de romani se se introduca contraband'a neadeverului in politic'a Romaniei libere.“

„O norocire pentru noi este, ca erorile fundamentale ale acestei scoli sunt sustienute prin cartea magistrului ei intr'unu modu asia de imperfectu, cu argumente slabe, cu demonstratiuni false si cu o lipsa de spiritu scientificu, precum n'amu fi crediutu cu putintia a o afla intr'o carte de sciintia. Fras'a din prefatiunea scolariloru Dlui Barnutiu:

„Putemu asecurá pe ori cine, ca in scrierile lui Barnutiu generatiunea nostra si cea venitoria voru aflá tablele dereptului nationale alu Romaniloru, din care voru invetiá a trai cá natiune libera, chiamata de a avé partea sa legitima in viéti'a poporeloru regenerate“

caracterizéza — nu scrierile lui Barnutiu, ci increderea ce merita scolarii sei.

„Nu, nu, aceste nu sunt „tablele dreptului nationalu“ alu Romaniloru, si vai de natiunea nóstra, daca conducerea ei s'ar inspira vreodata de asemene principii. In contra loru trebue sa apelamu la adeverulu nestramutabilu si sa le spunemu, ca regenerarea nostra nu póte incepe decatu in spiritulu civilisatiunii moderne, ear nu prin reactiune la dreptulu romanu, si cu atatu mai putienu prin ratacirea la idei barbare, ce nici odata nu au fostu realizate in acelu dreptu.“ Scl.

Dupace dn. T. Maiorescu isi incheià critic'a sa nemicitóre asupr'a desu memoratului opu, noi pre langa presupunerea ca criticulu cá omu, cá romanu, cá patriotu, cá crestinu chiaru, si-a implinitu datorinti'a in cugetu curatu, precum si ca are totu dreptulu intru tóte argumentele aduse cu multa agerime logica in contr'a lui Barnutiu, inca ne simtimu indatorati a pune in interesulu culturei si alu vietiei nóstre nationali acestea intrebari:

1) Déca Sim. Barnutiu a cutezatu a propaga si a propagatu in adeveru la tinerimea academica idei atatu de bolnave, confuse, fanatice, destructive, comunistice, cum se póte esplica nepasarea, lenea, orbi'a, imbecilitatea aceloru senate academice, aceloru eforii, ministeriuri si Domnii, care au suferitu pe Barnutiu, cá elu in calitate de profesoriu in cursu de atati ani se adape cu veninulu seu pe atat'a tinerime? Cine censuréza la Dv. prelegerile profesoriloru academici? Nimeni? Nici macar pres'a? Nici publiculu in ecsamene? Cum se intemplà, ca nici in timpulu turburariloru din ministeriulu lui Cantacuzino nu respirase nimicu despre doctrinele acelea periculóse ale lui Barnutiu?

2) Déca manuscriptulu lui Barnutiu coprindea acelea doctrine sí confuse, si fórte periculóse, orbi au fostu aceia carii l'au tiparitu? Pentru ce nu l'au aruncatu mai virtosu in focu, decatu se se faca complici pe fatia la propagarea atatoru rataciri si blastematii? Cum se póte cá unu asemenea opu se se arunce pe aripele publicitatiei totu cu acea usioratate, cu care s'au tiparitu pana acum in limb'a nóstra atatea sterpituri de ale scólei romantice din Franci'a? Nu se putea óre face critic'a opului mai nainte de a se tipari?

Fia incredintiatu dn. T. Maiorescu, ca intrebari de natur'a celoru susu formulate voru adresa in cugetulu loru catra Iasi nu numai numerosii reveritori ai lui Barnutiu, ci si antagonistii lui, éra Iasiloru nu le va fi ertatu a remané datori cu respunsulu.

Dn. T. Maiorescu se nu ia acestea observatiuni ale nóstre

cá unu feliu de imputare; de partea se fia dela noi asemenea cugetu. Adeverulu mai pre susu de tóte. Noi ne adresaramu, precum bine vedeti, cu totulu la alti ómeni. Candu dn. Titu Maiorescu a esitu mai anteiu in publicu cu carticic'a sa germana cá pêrga a sciintiei sale, doctrin'a sa despre imortalitate fu atacata din tóte partile, éra mai alesu in Bucuresci se condamná pe fati'a in tóte cercurile competente. Se póte óre cá in Iasi nepasarea si lenea romanésca se fia multu mai apasatóre de spiritu, decatu pe airea? G. Baritiu.

Moldov'a la anulu 1829.

Catu era masîn'a lumei intórsa cu capu 'n josu.
Mergea tóte din protiva, anapoda si pe dosu.
Éta cà de-acum resare sórele la resaritu
Si apune cu zimbire despre séra la sfintîtu.
Lun'a, stelele si cate planete ambla pe ceriu,
Au intratu cá din vecíe éra 'n scrisele loru sferi.
Si stichiile rîdu tóte bucuranduse vediendu,
Câ armoni'a cerésca intocmita de curendu,
Le asiedia 'ntr'o unire dandule sfinte mesuri,
Si le pune ér' la cale dupa vechile scripturi.
Intr'o nóua atmosfera, ce din vécuri cu norocu
Se dessîra de pe crugulu sórelui celu plinu de focu,
Éta câ resaru pe rót'a pamentului intocmitu,
Cá din morti la inviĭere popóra ce-au fostu peritu.
Éta marea si uscatulu stau in hotarale loru,
Deschise pentru viati'a fapturiloru tuturoru.
Apele pazîndu'si cursulu, n'au se 'ntórca inapoi,
Cá se bata fara mila cu isvórale resboiu;
Nici muntii din vîrfuri nalte se'si surpe stancele 'n vai,
Peste munc'a si sudórea locuitoriloru sei.
Tóte pan' acuma cate nu se putea pre pamentu,
Esîndu astadi la ivéla potu se aiba crediementu.
Au trecutu se vede vremea, candu ará plugulu pe mari,
La uscatu corabierii n'avea frica de 'nnecari.
Au trecutu si-acelea dîle, spaim'a noptiei candu amblá,
Dio'a mare la lumina, fara a se rusîna.
Astadi pastoriulu se culca fara frica langa oi,
Si cu fluierulu la gura uita grij'a de nevoi.
Ce-a se dica- acum pescariulu, candu in Prutulu celu curatu
Nu'i va prinde mréj'a vulturi si dichanii de sburatu?

Ce-a se dica venatoriulu, candu in locu de turturei
Vediendu érasi campu si codru, n'a impusca zodii si smei?
Mirase-va si plugariulu, candu var'a la secerisiu
Voru sta spice 'naurite pe paragini si scaisiu?
Dumnedieule, de unde preste nesce tieri asía
Se revarsa cu 'ndurare asteptat'a mil'a ta!
Se revarsa si ne afla innecati in lacremari,
Cá copiii fara mama cautandu urme de carari.
Lasandu urm'a parintiésca moldovanulu amagitu;
Au 'ntratu in cai straine si de-atunci au ratacitu . . .
Câ-su cararile 'nverdîte pe unde cei vechi calcá,
Sí 'n pamentulu celu de astadi nu'si cunósce cas'a sa.
Au tunatu la miédia nópte si sagét'a ce-au sburatu,
Spargêndu cetati intarite peste munti au fulgeratu.
Spuneti muntiloru voi tóte si vali care v'ati deschisu
Spaimentate dinaintea trasnetului celu trimisu.
Acolo nestersu remane sangele-atatoru barbati,
Cu carele si noi astadi ne vedemu rescumparati.
Fostau candu odinióra unu arbore odraslitu,
Pusu de mana stramosiésca multa vreme ne-au umbritu.
O sabia cercuita, ce nu'i trebue tulmaciu,
Ajungendu la culesu rodulu, ea derîmà pe copaciu.
Dupa multa pustiire cu bratiulu seu sparietu
Ajungendu pana aice, an venitu si l'au taietu;
L'au taietu si 'n putregiune dórme astadi pentru toti,
Celu ce avé se umbrésca pe copii si stranepoti.
Ah, a'lu scóte la 'nviiere cu lacremi de se puté,
De atunci si pan' acuma de cate ori infloré!
Ce potu lacremi si suspinuri, candu de multu s'au prorocitu,
Ca elu numai in gradin'a de virtute ingraditu,
Cu munc'a ta Moldovene si sudóre 'nriuratu
Va puté ajunge éra la flórea ce iau picatu.
Aice dar' trebuesce minte numai si barbatu,
Candu in mana sí unelte sí gradin'a ti s'au datu
Ca-ci scump'a sementia inca la adencu in radecini
Siede-ascunsa si astépta se o curatie de spini,
De dudau, de buruiene, de scaiulu nepriintiosu,
Cá asia resarindu éra, se dé róda si folosu.
Dar' cu vremile de astadi pan' atunci si totu asia,
Patriotule iubite ce mai putemu astepta?
Candu acea pasere rara ce-au vestitu dupa seninu
Órecandu scaparea lumei cu o frundia de maslinu,

La noi inca pan' acuma intr'unu vécu mai prefacutu
De potopulu altoru rele se strabata n'au pututu.
Si-o corabia ce póte fara carma, candu pe mari
Au remasu dupa fortuna parasita la 'ntemplari!
Cele maguri viforóse fumegandu totu plóia ceru,
Si ingana cu-aloru neguri mersulu noriloru pe ceriu.
Candu elu vrea se se resbune, ei se 'ntorcu in susu si 'n giosu
Noru pe noru totu se ridica, cari-de cari mai spariosu.
Si 'n aloru inveluire cá balauri inclestatí,
Mii de spaime si naluce facu ochiloru intristati.
Astadi candu aiure tóte din pamentu pana la ceriu
Se marescu in armoni'a luminatóreloru sferi;
Astadi candu lumea s'alina intr'o pace ce-au iúcinsu
Cu ale sale bratia-atatea popóra ce s'au fostu stinsu,
Noi suntemu carii cu alta lume nu ne mai vedemu,
Si la ori si ce scapare dumerí nu ne putemu.
Nici caldura nici recéla vreodata mai simtimu,
Avendu firile luate, dî ce merge amortîmu.
Cerescule Imperate, intínde-ne man'a ta,
In noianulu fara margini se perimu nu ne lasa.
Tinde man'a si ne scóte la limanulu aratatu,
Cu cea biata luntrisióra, ce de valuri s'au sfarmatu.
Ca-ci din asia chaosu numai virtutea bratiului teu,
Spriginita de puterea unui singuru Dumnedieu,
Atunci mantuí ne póte, candu cu traiulu ticaitu
Vomu desbraca si vestmentulu vécului nepocaitu.

Vasilie Fabianu.

Candu va fi compusu Fabianu acésta poesia alegorica? Cu date sigure nu pociu respunde. Mie inse 'mi vine se incheiu chiaru din ticsetur'a ei, ca nascerea acestui productu alu geniului seu cade dupa ratificarea pacei de Adrianopole, mai nainte de spargerea revolutiunei polóne si cu atatu mai nainte de Iuliu 1830, adica cam pre candu a cantatu si dn. I. Eliadu cunoscut'a sa oda:

Crucea érasi luminéza pe vechiulu seu dragu pamentu,
Semilun'a se 'nfruntéza aprópe de-alu seu mormentu,
Ismailu fricosu grabesce in pustêiulu arabescu,
Etc. etc.

Destulu atata, ca acésta poesia inca pórta pe fruntea sa caracterulu timpului in care a vediutu ea lumin'a. Sublimitatea ideiloru, vioitiunea imaginatiunei, nobleti'a simtiementeloru, limba

curgatóre, espresiuni necautate, totulu rotundîtu, licentie poetice nefortiate, cum amu dîce netrase de chica, aventu puterosu alu spiritului; cu tóte acestea cititoriulu inca simte, ca de aripele geniului cantatoriu aternă o greutate apasatóre, ca elu cu tóta emanciparea de iataganele dela Galati, Braila, Giurgiu totu se mai simtiá fórte ingrijatu de viitoriulu patriei si alu natiunei sale, pentruca

O corabia ce póte, fara carma candu pe mari
Au remasu dupa fortuna parasita la 'ntemplari!

Inca Regulamentulu organicu nu apucase a se ratifica, inca trupele rusesci era in patria, inca nu se sciá ce Domni voru ocupa tronurile Principateloru romanesci, inca locuitorii „dumeri nu se putea!“ . . . G. B.

Museulu transilvanu.

Adunarea generale a societatiei museului transilvanu din Clusiu se tînù estimpu in 17. si 18. Februariu. Pre catu ne simtîmu indatorati a recomanda tuturoru compatriotiloru iubitori de cultura si sciintia, éra mai alesu de cunoscinti'a patriei si a istoriei nóstre ocuparea mai deaprópe cu tesaurele de anticitate, sciintia si arte adunate si pana acum la acelu museu din tóta tiér'a dupa fericit'a idea ce avuse comitele Emericu Mikó, pe atat'a regretamu ca inca nu ni se dete ocasiune de a vedé publicata o descriere en detail a tutoru partiloru lui, cum si cataloge si altele. Atat'a inse inregistramu cu multa placere, cumca colectiunile se imultiescu pe fiacare anu, ceea ce de altmintrea se si póte astepta cu totu dreptulu, pentruca ori cate monumente si documente de ale trecutului voru mai aduna generatiunile de fatia in acelu museu, ele totu nu voru evalua nici amii'a parte din cate s'au sfarmatu si anulatu prin vandalismele cele dese cate au trecutu preste acésta patria.

Museulu transilvanu este fundatu numai cu vreo 4 ani inaintea asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, cu tóte acestea elu in punctulu pecuniariu sta aprópe de siepte ori mai bine decatu acésta asociatiune. Din computulu ecsactu substernutu adunarei prin casariulu V. Bányai scótemu spre orientare numai urmatórele cifre din cele trei fonduri ale museului asia precum au statu ele in 17. Februariu a. c.

Cass'a principale in val. a. fr. 198,194 cr. 87 2/6 Cass'a

fondului de premiuri pentru istori'a naturala fr. 719. cr. 87. Cass'a fondului in auru 513 galbini.

Cu fonduri cá acestea se mai póte face cate ceva; éra cu unu fonduletiu micu de 30 mii fr. ce se faci mai anteiu?

Veniturile anuali ale museului trecura preste 20 mii, pana acum inse si spesele se ridica totu la acea cifra, din causa ca nu numai se platescu mai multe salaria, ci museulu se si inavutiesce prin cumparaturi nóua; in anulu tr. érasi mai cumparara o gradina spre a o adaoge la gradin'a botanica a museului.

Administratiunea fonduriloru sémana a fi regulata fórte bine si ele asecurate catu se póte mai bine, incatu dóra numai administratiunea fondului asociatiunei transilvane si a reuniunei femeiloru romane o intrece cu ecsactitatea.

Anuariulu museului se publica unguresce. Pana acum au esîtu succesive trei tomuri, éra din alu 4-lea tomu se insciintià dîlele acestea esirea fasciórei a dóu'a.

C l i o.

Ex Indice Codicis Diplomatici Illustr. D. Com. Josephi Kemény in XII Tomos distributi.*)

Anno Chr. 1212. Barcia. Ibidem Ordo Teutonicus. Codicis diplomatici Tomo I-o. pagina 10.

1223. Monasterio de Kertz confertur certa terra exemta de Blaccis prope Michelsberg in Sede Cibiniensi. Codicis diplomatici Tomo I. pag. 13. eidem & Michelsberg ibidem pag. 11.

1246. Libertini. Cod. Dipl. Tomo I. pag. 19.

1291. Transilvania vocatur Ducatus. Cod. dipl. Tom. I. pag. 87.

1291. Nobiles praestabant Decimas, p. 98. Eorum Insurrectio ibidem.

1291. Jobbagionum Decimae pag. 98.

1301. Valachi in Oláhfalu, pag. 108.

1317. Valachorum fassiones in judicio acceptantur, pag. 167.

1318. Valachi de Heltha tenent pacem continuam cum principibus Valachiae, & oves suas libere pascuare possunt in Montibus Valachiae p. 174.

1322. Possessiones seu Incolae possessionum Abbatiae de Kertz fuere olim majori ex parte Valachi. In privilegialibus eidem Abbatiae an. 1322.

---

*) Documentele pe care purcedemu ale publica in estrasu din alte dóua arataria Keményiane s'aru fi pututu intreticse prea bine la loculu loru intre cele publicate din tomulu lecsiconului istoricu Q usque Z, ci n'amu cutezatu a face acést'a, pentrucá se nu incurcamu pe scriitorii carii aru voi a cauta tóte acestea in museulu din Clusiu, unde se pastréza manuscriptele comitelui Jos. Kemény. De alta parte pentru istoriofilii nostrii va fi unu lucru prea usioru a'si pastra Nrii acestei foi, apoi tocma la fine candu vomu fi gat'a cu publicarea tuturoru aratarialoru, a le tiené alaturea si a'si asiedia fiacare citatiune la loculu seu dupa datele aniloru si ale luniloru. Redact.

clargitis († Incolae harum Possessionum a generali participatione utilitatis totius provinciae Cibiniensis (Universitatis Saxonum) excludi vetantur, ergo haec ad Valachos quoque istos fuit extensa pag. 287.

1322. Libertates Provincialium de Cibinio extenduntur etiam ad populos Abbatiae de Kertz. Cod. dipl. Tomo I. pag. 281.

1322. Privilegiales Abbatiae de Kertz, in quibus memoratur Henricus Prior hujus Monasterii et ejus possessiones enumerantur, pag. 280 usque 290. Vide pag. 294.

1329. Praedictae Privilegiales confirmantur ad preces Joannis Abbatis Monasterii S. Mariae de Kertz a pag. 279 usque 292.

1336. Jobbagionum libera Migratio. Pagina 362.

1366. Hoc-idem Cod. Dipl. Tomo II. pag. 98, 99, 100.

1395. †) Quarta puellaris in casu ubi filia ignobili nupsit non in pecunia, sed ex bonis excindebatur. Cod. Dipl. T. II. pag. 254.

1404. Ovium Decimae Pagorum Valachicorum in Comitatu Zarand, Districtu Fejér-Körös Fisco Regio reservatae, pag. 323.

1408. †) Ignobilis si portionem possessionariam a nobili emit, tunc pro nobili reputabatur, pag. 354.

1418. Valachi et Saxones de Heltau (Disznod) obtinent Privilegiales a Michaele Vajvoda Transalpinae, pag. 457.

1426. Hoc-idem, cod. dipl. Tomo III. pag. 12.

1434. (†) Valachi perfidissimi, ibidem pag. 36 bis. Vide Corona.

1435. Jobbagiones Rutheni Cod. Dipl. Tomo III. pag. 72.

1435. Liberae migrationis conditiones, ibidem pag. 72.

1447. Urbarii Vestigium in Transilvania, pag. 152.

1464. Jobbagiones libere migrare permittuntur, ibidem pag. 268.

1468. Jobbagiones fugitivi reduci jubentur, ibidem pag. 326.

1469. / Cod. Dipl. Tomo III. pag. 332 / Testandi facultas Sacerdoti-
1472. / „ „ „ „ „ 359 / bus Transilvanis concessa.

1470. Jobbagiones libere migrare permittuntur, ibidem pag. 335.

1472. (Hoc-ibidem) Tomo III. pag. 347.

1472. Valachi latrones Districtus Fogaras (!) Tomo III. pag. 355.

1472. (†) Saxonibus Civitatis Cibiniensis et Septem Sedium confertur Districtus Fogaras, ibid. pag. 355.

1474. Valachi tumultuantur contra Sedem Selk (Schelk) T. III. p. 366.

1474. Valachi latrones, ibid. pag. 366, 391.

1474. Jobbagiones libere migrare permittuntur Tomo III. pag. 395.

1477. Bona Abbatiae de Kertz conferuntur Praeposituraе Cibiniensi. Tomo III. pag. 411 usque 413.

1483. † Septem Sedibus unitur Districtus Fogaras. Tomo III. pag. 435, 439.

1484. (†) Rebellio Valachorum, pag. 446.

1498. (Hoc-idem) Cod. Dipl. Tomo IV. pag. 39.

1553. Urbarium, ejus indicium. Tomo IV. paginis 452, 454.

1553. Dica Valachorum pag. 452.

1553. Episcopatus Valachorum de Rew. Ibidem pag. 451,

1553. Quinquagesima Valachorum, ibidem pag. 452 et 456.

1553. Possessiones Valachicales in Comitatu Szolnok interioris ad castrum Csicso pertinentes. Ibidem, pag. 450.

1553. Episcopus Valachorum de Kew in Sirmio possidet possessiones

Kew et Zlatina — item Magyar et Oláh-Bogath et molendinum prope Katzko, quae omnia ad Castrum Csicso spectabant. Pag. 451.

1553. Valachorum Census & Dica, pag. 455.

1557. Valachi Szelistyenses. Cod. Dipl. Tomo V. pag. 19.

„ praestant quinquagesimam ibid. pag. 8.

1557. Valachorum quinquagesima. Cod. Dipl. Tomo VI. pag. 279.

1609. (Hoc-idem) Cod. Dipl. Tomo VI. pag. 499.

1617. Valachi in Vajasd. Cod. Dipl. Tomo VII. pag. 216 (ofertur enim Lippensibus).

1645. Urbarium. Cod. Dipl. Tomo VIII. pag. 266.

1670. Oppressio Religionis. Cod. Dipl. Tomo IX. pag. 161.

1675. Unio Saxonum. Cod. Dipl. Tomo IX. pag. 200.

1681. „ „ „ „ „ „ „ 266.

1682. Unio Trium Nationum. Tomo IX. pag. 270.

1689. Valachi (Jobbagiones) vagi conferuntur. Ibidem pag. 303.

1697. † Synodus Valachorum Albae. Tomo IX. pag. 496.

1698. Episcopatus & Monasterium Valachorum Albense. Tomo IX. pag. 504. Ibidem & Sigillum Monasterii Valachorum Albensis fieri jubetur.

(Voru urma altele din Aratariulu suplementariu).

Bibliografia.

Literatur'a romana castigà dilele acestea unu nou tesauru. Bardulu romanu, atatu de distinsu prin numerulu si deliciele opereloru sale, Dimitrie Bolintinénu, inavutí literatur'a nóstra inca cu 2 opere, drame istorice in cate 3 acte: Alesandru Lapusnénu in prosa, Mórtea lui Mihai Vitézulu in versuri.

Numele autorului fiindu destulu de cunoscutu, ori ce comentaria din partea nóstra credemu de prisosu. Ne marginimu deci a anuncia nóu'a seria literaria a ilustrului literatu, pentru cei cari aru fi impatienti a o posede. Amendóue operele intr'unu singuru ecsemplariu se vendu pre modestulu pretiu de 3 sfanti ecsemplariulu si se afla depuse pentru acestu sfirsitu chiaru la administratiunea acestei fóie, pasagiulu romanu Nr. 2. (Tromp. Carpatiloru.)

* * *

Dictionariulu romanu-germanu alu dlui parochu Sava P. Barcianu pe la librariile nóstre de aici inca nu s'a vediutu. Doritorii de a'lu avé se se adreseze la librariile din Sibiiu.

* * *

Discursulu dlui Ioanu Eliadu despre literatura si politica incunosciintiatu prin mai multe foi, inca nu l'amu primitu.

Raportulu comisiunei bugetarie.

Comisiunea insarcinata din partea onoratei adunari cu facerea proieptului de bugetu pentru anulu mai de aprópe alu Asociatiunei, nesuindu a face destulu misiunei sale inainte de tóte s'a nevolîtu a cunósce sum'a ce in sensulu statuteloru e despunibila. A esaminatu cu deameruntulu proieptulu pusu pre mas'a on. adunari din partea comitetului si'lu a conferitu cu raportulu casieriului. A recugetatu si asupr'a intregei economii urmate pana aci cu averea Asociatiunei in cele ce atingu aplecarea ei in sensulu statuteloru.

Comisiunea 'si castigà acea convingere: cumcà Asociatiunea in anii trecuti, celu pucinu in celi mai de aprópe, nu a despusu preste intrég'a suma, ce in sensulu statuteloru aru fi fostu despunibila si asia generatiunea presente a fostu scurtata in usulu ajutorialoru, ce Asociatiunea s'aru cadé se-i intendia, cu alte cuvente pre contulu si cu detragerea presentului s'a economisatu pentru venitoriu.

Acest'a purcese de acolo, cà adunarile generali nu au cunoscutu limpede sumele, preste cari poteau despune. Informatiunele date mai de multu in fug'a mare de catra casieru, nici pre departe nu erau de ajunsu. De aceea in adunarea dela Abrudu se aduse conclusu, cá comitetulu se pregatésca din partea sa proieptu, in care se arate lamuritu sum'a, ce in sensulu statuteloru se póte estradá spre scopurile Asociatiunei.

In proieptulu comitetului din estu anu sum'a despunibila este pusa numai 2420 fr., pre candu ea dupa ratiucîniulu asternutu onoratei adunari se cade se fia mai mare.

In a. $186^{6}/_{7}$ spre scopurile Asociatiunei s'au estradatu numai 2037 fr. 66 cr., precandu fondulu s'a sporitu cu oblegatiuni in valóre nominale de 1680 cumparate de Asociatiune cu 1158 fr. 55 cr. si au remasu si bani in cassa preste 2000 fr. v. a., asiadara mai bine de 3000 fr. alaturati fondului facia cu 2037 fr. 66 cr. cheltuiti, séu déca scótemu 700 fr. cass'a-restulu dela adunarea precedente, ne resulta 2300 fr. adausi fondului facia cu 2037 fr. 66 cr. cheltuiti. Aici vine a se observá, cà sumele intrate dela membrii fundatori cá unele, ce din natur'a loru se adaugu la fondulu neatinsu, nu suntu cuprinse in numerii de mai susu.

Acum dupa statute numai a 5 parte din tacse, usure si oferte vine a se adauge la fondu. De aci ar urmá, cumca

Asociatiunea acarei fondu s'a sporitu cu 2300 fr. in a. $186^{6}/_{7}$ intru acelasi anu a spesatu preste 8000 fr.

Socotél'a s'a facutu, onorata adunare, numai cu apropiare, pentruca tempulu erá scurtu si casieriulu inca fiindu ocupatu nu poté se dé comisiunei date detaliate, cum s'ar fi cerutu spre un'a calculare esacta.

De aci fiindu invederatu, cumca sum'a despunibila este mai mare, decatu cea aratata de comitetu, comisiunea s'a involitu a estinde preliminariulu pana la sum'a de 3000 fr. si totu un'a data a statoritu órecari indereptaria, ce fiindu asia si voli'a on. adunari, comitetulu pre venitoriu se le aiba in vedere la facerea proiectului de bugetu.

Comisiunea propune on. adunari:

a) Erogatiuni pre $186^{7}/_{8}$.

1.	Remuneratiune secretariului II.	200 fr.
2.	Ajutoriu pentru unu juristu aplecatu cá scriitoriu	100 „
3.	Spese pentru cancelaria	150 „
	Comitetulu a fostu propusu 160 fr., inse nu a motivatu inmultirea acestei pusetiuni; deci comisiunea afla cu cale a se tiené sum'a statorita si spesata in an. tr.	
4.	Ajutoriu pentru 3 juristi afara cate 100 si unulu in patria 80 fr., cá si in an. tr. cu acelu adaosu ca de s'ar templá din celi ajutati in a. tr. unulu séu doi se nu fia ajutati si in $186^{7}/_{8}$: doue ajutoria de aceste se se dé la doi teneri dela scólele reali ori technice, éra doue in totu casulu se remana pentru juristi	380 „
5.	Celoru doi ascultatori de pedagogia in Prag'a cate 300 fr. si viaticu cate 50 fr. . . .	700 „
6.	Pentru unu studente la institutulu politechnicu in Vien'a	300 „
7.	Doue ajutoria de cate 50 fr. pentru doi scolari la scólele reali	100 „
8.	Patru ajutoria de cate 25 fr. pentru 4 invetiaceli de maiestrie	100 „
9.	Pentru unu sodalu, ce voliesce a se face maiestru	50 „
10.	Spese estraordinarie	60 „
11.	Pentru foi'a Asociatiunei edanda in sensulu §. 33 400 fr., in care se se tiparésca si actele Asocia-	
		2140 fr.

Transportu	2140 fr.
tiunei, éra la casu candu edarea foiei nu s'ar poté esecutá, pentru tiparirea acteloru pana la . .	200 „
12. Pentru doi teneri, cari se invetie agronomi'a spre a fi apoi aplecati cá invetiatori de studiulu acestuia unulu la preparandi'a din Blasiu, celalaltu la cea din Sibiiu, cate 330 fr.	660 „
Éra la casu, candu se ar intemeliá foi'a Asoc., atunci se se dé numai unu stipendiu de aceste.	
Sum'a	3000 fr.

b) Indereptaria pentru comitetu intru facerea preliminariului de bugetu.

In preliminariulu ce comitetulu va pune pre mas'a fiacarei adunari generali, se va aratá in rubrice destinte:

1. Catu de mare e sum'a intrata dela membri fundatori si ordinari, ce in decursulu anului, adeca dela adunarea cea mai deaprope au depusu capitalulu de 100—200 séu mai multu si prin acest'a au devenitu membri fundatori séa ordinari pre viétia?

2. Catu de mare e sum'a intrata din tacsele anuali de 5 si 10 fr. ori mai multu ale membriloru, fia acele pre anulu curente, fia restantie pre órecare din anii trecuti. — Si catu face patru cincimi dintru acest'a?

Tacsele intrate pre a. venitoriu suntu a se insemná dcosebi.

3. Care este sum'a ofertelor intrate in decursulu anului? Si catu e patru cincimi dintr'ins'a?

4. Care este venitulu capitaleloru pre anulu urmatoriu? Catu facu patru cincimi dintr'insulu?

5. Catu a incursu din venderea acteloru si catu pentru diplome?

Urmanduse indereptariele aceste, fiacare adunare generale ar sci curatu, care este sum'a despunibila pre anulu venitoriu, resultandu ea din adaugerea celoru 4 cincimi dela punctulu 2, 3 si 4, si intréga sum'a dela punctulu 5. Asia adunarea va despune totudeaun'a numai preste sume incasate si despre sume ce de securu se voru incasá, adeca despre tacsele anuali si ofertele incurse in an. ce se termineza si despre usurele capituleloru in anulu venitoriu.

Comisiunea si lia libertate a comendá on. adunari acceptarea acestoru indereptaria. Clusiu, 27. Augustu 1867.

Lázáru. I. M. Moldovanu,
reportatoriu.

Raportulu

comisiunei insarcinate cu revederea socotceleloru pre an. 186⁶/₇ se substerne in urmatórele:

Comisiunea cercetandu cu deamaruntulu jurnalulu casei dinpreuna cu tóte aclusele respective, a aflatu ca socotelele suntu dupa modalitatea de pana acuma compuse cu cea mai mare acuratetia si ostenéla. Inse a observatu:

1) Ca in documentulu sub Nr. 103 e o dificultate de 45 cr. v. a., de órece prin acelu documentu au incursu in cass'a asociatiunei pentru 10 ecsemplare din actele adunariloru asociatiunei cu 45 cr. v, a. mai putînu, deci sum'a asta ar fi de a se incassa pe calea sa.

2) Comisiunea observandu, ca cassierulu asociatiunei D. Stezariu a compusu socotelele cu cea mai mare acuratetia si ostenéla, propune cà adunarea generala se i dé pentru acésta multiamita in scrisu.

3) Din revisiunea asta a socoteleloru a observatu comisiunea, ca pentru evidenti'a averei asociatiunei si inlesnirea purtarei socoteleloru ar trebui se se introduca un'a carte de socoteli, care se cuprinda in sene tóte categoriele perceptiuniloru si erogatiuniloru, tóte hartiile de statu in specie cu numerulu loru si terminulu cuponeloru acestora, tóte chartiile despre capitalele date la privati eara in specie cu numele datorasiului si terminulu intereseloru acestora.

Cartea asta de socoteli ar servi totudeodata de controla pentru ratiatinanti, pentruca cu incheierea ei la finea anului s'ar vedé, ca lovescuse sumele de aci resultande cu cele a jurnalului casei, si ca fostu a manipulatiunea baniloru de peste anu acurata.

Cu cartea asta s'ar portá evidentia despre interesele incurse pe unu terminu defiptu alu cuponeloru de obligatiuni de statu si alu datorieloru privatiloru, evidentia despre tóte tacsele incurse si remase in restantia, cu unu cuventu evidentia despre tóte categoriele perceptiuniloru si erogatiuniloru.

Deci comisiunea indresnesce a face propunere, ca pe viitoriu se se introduca pentru socotelele asociatiunei portarea acestui manualu, adeca carte de socoteli.

4) Observanduse mai incolo, ca documentele de erogatiuni nu suntu vidimate de presiedentele comitetului, se propune, ca tóte erogatele de aci in ante se nu se solveze fara vidimarea, cum si pentru legalitatea aceloru documente se se faca respundiatoriu presiedintele comitetului.

5) Din lips'a manualului susu pomenitu si in casu presentu din lips'a chartiiloru de statu aflatóre actu in Sabiiu, se afla comisiunea censuratóre silita a lasá documentele de sub Nrii 7, 19, 23, 28, 29, 36, 40, 53, 55, 67, 79, 94, 108 si 113 sunatóre despre interesele incurse dupa obligatiunile de statu de necensurate si a propune, cá censurarea aceloru si dupa acea si absolvarea ratiotinantiloru se se concréda comitetului asociatiunei.

6) Observanduse mai incolo, ca unele documente de perceptiuni se afla basate numai pe protocólele comitetului, se face propunere, cà langa astufelìu de documente se se alature la socoteli totudeodata si protocólele respective ale comitetului.

7) Comparanduse erogatiunile jurnalului cu erogatiunile preliminate a observatu comisiunea, ca la spesele estraordinarie se arata o crutiare de 40 fr. 84 cr. si la cele de tiparirea acteloru adunariloru generale asisderea o crutiare de 41 fr. 50 cr. la olalta de 82 fr. 34 cr. v. a. — In ratiotiniulu despre spesele cancelariei se afla unu plus erogatu de 18 fr. 93 cr. v. a. si comisiunea propune, ca acestu plus erogatu se se liquideze si se se asigneze din cass'a asocîatiunei in primirea ratiotinantelui respectivu.

Clusiu, 27. Augustu 1867.

I. Orosz, refer. Vict. Piposiu.

Raportulu

comisiunei insarcinate cu esaminarea ofertului Domnului Iac. Muresianu privitoriu la ramur'a juridica si agronomica.

Membrii comisiunei:

Ilustritatea Sa Episcopul Ioanu Vancia cá preside.
D. Serv. Popoviciu.
D. Sam. Porutiu.
D. Georgiu Popa.
D. Ios. Romanu cá reportatoriu.

Domnulu Iac. Muresianu, directoru gimnasialu si redactoru, basatu pe §§. 2, 23 si 38 ai statuteloru asociatiunei, in puterea caror'a aceeasi are scopulu de a inainta literatur'a si cultur'a poporului romanu in deosebite ramuri prin studiu; mai incolo de a designa principiele conducatóre pentru inaintarea scopului asociatiunei, si avendu datorintia de a administra ofertele conformu dorintiei respicate a fondatoriloru: consantiesce 1000 fr. v. a. si alte contribute dela confrati din afara, in favórea cul-

tivarei literaturei juridice rom. si pentru cultur'a pop. rom. in ramulu acest'a, precum si in latirea cunoscientiloru agronomice; insa sub conditiunile:

1) cá capitalulu oferitu se se administre separatu pentru scopulu amintitu.

2) Cá asociatiunea se provóce publiculu la contribuiri spre acestu scopu, asigurandu totudeodata si ingrigirea pentru infiintiarea unei academii de drepturi atunci, candu spesele recerute spre acestu scopu voru fi acoperite.

3) Se resolve asociatiunea pentru institutele pedagogice rom. in Sibiiu si Blasiu, cá unu presemnu de inceputu, cate 2—300 fr. din veniturile presente ale asociatiunei, cu scopu cá invetiatorii scóleloru poporali pe langa obieptele pedagogice se impreune si cunoscinti'a agronomiei ratiunate.

Sub aceste presupuneri e gat'a la provocarea asociatiunei a respunde cu trimiterea capitaleloru destinate.

Luandu comisiunea acésta propunere la desbatere, in consideratiune, cà chiamarea asociatiunei este inaintarea culturei in ori ce ramu,

considerandu cà pentru poporulu romanu este o necesitate vitale cunoscinti'a ramurei juridice si cultur'a luí in acestu ramu, precum si latirea cunoscientiloru agronomice, ca-ci din ast'a din urma resulta bun'a starea materiala a poporului, si prin urmare a economiei nationale,

considerandu ca ofertulu facutu pune inceputulu pentru realisarea acestor'a, si cà asociatiunea 'si-are chiamarea nu numai de a imbratiosia, ci inca si a esploata astfeliu de oferte,

vine cu umilit'a sá opiniune:

1) de a recomanda onoratei adunantie generale primirea ofertului pe langa administrare separata cu cea mai caldurósa multiamita si recunoscientia natiunala.

2) Cá onor. adun. gen. se insarcineze pe comitetu cu elaborarea alu dóuori planuri pentru infiintiarea ideiloru acestoru, si fiindu ca fondatoriulu nu respica catu voiesce a destiná din sum'a oferita pentru ramur'a juridica si catu pentru cea agronomica, se'lu provóce cá se'si descopere vointi'a in asta privintia.

3) Si pana la gatirea planuriloru, carii se voru substerne proximei adunari generale, comitetulu se primésca sum'a oferita, precum ofertele gratuite pentru scopurile mentiunate.

4) Punctulu alu 3-lea se a recomandatu comisiunei bugetarie, cá se'lu iea in consideratiune la proieptarea bugetului pe anulu 1868.

Iosifu Romanu,
reportatoriu

Buletinulu instructiunei publice

alu Romaniei este o fóia periodica ce a succesu fóiei din anii de mai nainte titulate Instructiunea publica si redigéte de dn. dr. Tr. Laurianu. Buletinulu instructiunei publice ese acum in alu doilea anu sub ingrijirea dlui V. Alecsandrescu Urechia directoriu la ministeriulu culteloru si alu instructiunei publice, profesoriu de istori'a si literatur'a romaniloru la facultatea de litere din Bucuresci etc. Acelu Buletinu ese in fascióre 4⁰. Cea din urma ce ne a venitu este pe Septembre pana inclusive la Decembre 1867.

Sumariulu acestei fascióre de 67 pagine si dóua tablouri de portrete este acesta:

1) Raportulu consiliului generale alu instructiunei publice catre ministeriu. 2) Actele de constituirea societ. academice. 3) Referatulu ministrului instructiunei publice Nr. 8265 pentru luarea teatreloru sub ingrijirea sa. 4) Decretulu in eadem. 5) Circulara pentru trecerea de catra consiliurile judetiene si comunale de subventiuni pentru tienerea de scolari la atelii private. 6) Decretulu de aprobarea statuteloru societatiei medico-chirurgicale. Statutele ei. 7) Raportu la Domnu pentru infiintiarea scólei pedagogice. 8) Decretulu domnescu Nr. 10,978 in eadem. 9) Raportulu Nr. 40 alu direct. museului zoologicu, despre situatiunea acelui museu. 10) Numiri in functiuni scolare. 11) Scóle noue la Panoni. 12) Ofrande de carti. 13) Recunóscerea de carte didact. a geografiei dlui Michaescu. 14) Acte de multiamire stipendistului dela Madridu, Vizanti. 15) Scól'a rom. dela Silistria.*) 16) Publicatiunea pentru charte. 17) Multiamiri la trei proprietari. 18) Decretu relativu la esamene de bacalaureatu.

---

*) In Bulgari'a pe mersulu Dunarei, in Serbi'a si in Dobrogea sunt cu totulu preste 200,000 romani, carii pe dî ce merge se sêrbescu si bulgaresc din lips'a cultivarei limbei loru. Din acésta causa in cetatea Silistri'a alias Dêrstoru s'a infiintiatu o scóla romanésca si o mica biblioteca. Romanii din Dobrogea au si cativa preoti romanesci si servitiulu romanescu in biserica. Red. Trans.

Buletinu didacticu.

19) Enciclopedistulu de V. A. Urechia. 20) Scólele polone in privinti'a Romaniloru de B. P. Hâjdeu. 21) Situatiunea instruct. publice in 1864—65.

Buletinu literariu.

22) Cursu de istori'a Romaniloru lect. II. de V. A. Urechia.

Buletinu archeologicu.

23) De titlulu domnescu la Romani, de B. P. Hâjdeu. 24) Georgie Dozsa cu o stampa, de V. A. Urechia. 25) Portretele lui Stefanu Voda, de V. A. Urechia.

C r o n i c a.

26) Estractu din fói'a societatiei pentru invetiatur'a poporului romanu. 27) Corespondenti'a fóiei dela Paris despre scólele secundarie de fete, de I. Vergolici.

Sciri diverse.

28) Despre medali'a dobandita de d. A. Vizanti la concursulu din Madridu. Maria Movila si romanulu Lupu. Eusenanti'a si articolulu d. Vizanti. Lege de admisibilitate. 29) Discursulu dlui ministru cetitu la deschiderea consiliului generale. 30) Delegatiunea societatiei academice. 31) Restaurarea bisericei Antimu. 32) Impartirea premieloru la scól'a de agricultura. 33) Scól'a II. din Macedoni'a. 34) Sîrbulu si poesiele sale. 35) Scrisórea mitropolitului din Greben'a. 36) Scrisórea dlui Tomescu institutoru din Macedoni'a. 37) Scrisórea dlui Margaritu, idemu. 38) Notitie diverse. 30) Programulu Ateneului. 40) Referatulu Nr. 12,830 constatandu deschiderea scólei normale. 41) Decretu domnescu Nr. 1737 de multiamire. 42) Raportu si decretu Nr. 1827 pentru comisiunea teatrului. 43) Visit'a M. S. la institutulu pedagogicu. 44) Idem la museulu archeologicu. 45) Serbarea patronimica a sf. Sava la liceulu cu acestu nume. 46) Numele scolariloru din scól'a de medicina ce au trecutu licenti'a in medicin'a etc. 47) Solemnitatea distribuirei medalieloru la scól'a de bele-arte.

☞ DDnii abonati carii isi muta locuinti'a, sunt rugati a incunoscintia pe red., pentrucá fói'a se nu li se remita incócc, precum se intemplà din vreo patru locuri.

Editoriu si provedietoriu: Comitetulu. — Redactoriu secretariulu I. alu asociatiunei. — Tipografi'a Römer & Kamner.